

Logopēda ieteikumi vecākiem

Bērna valoda veidojas, saklausot skaņas un atdarinot tās. Galvenais speciālistu ieteikums vecākiem – runājiet ar saviem bērniem! Valoda kā prasme neiedzimst, to iegūst uz atdarināšanas un saskarsmes pamata.

Sociālā vide spēlē lielu lomu. Arī laiks, kad mūsu dzīvē ienāk tehnoloģijas, ietekmē bērna valodas veidošanos. Šis laiks, kad mums ir jāievēro dažādi noteikumi Covid -19 sakarā mūs visus ir nogurdinājis, veicis dažādas izmaiņas mūsu ikdienā. Ne vienmēr, esot mājās kopa ar bērnu, mēs sarunājamies. Vieglāk ir ieslēgt televizoru, iedot telefonu, lai bērns skatās pats. Jā, viņš to dara, bet vienlaicīgi iemācās runāt citā valodā un neapgūst savu dzimto (vecāku) valodu.

Ir faktori, kurus ievērojot, vecāki var prognozēt bērna valodas attīstību - ja vecākiem bijušas valodas grūtības, bērniem var tās būt, problēmas grūtniecības laikā var ietekmēt valodu, ja pirmo trīs gadu laikā dominē LOR saslimšanas, tad tas var ietekmēt dzirdi

No bērna pirmās dienas aprūpētāju runai jābūt uz zīdaini vērstai, pieaugušajiem nepieciešams atcerēties, ka bērns runāt mācās atdarinot, tāpēc katru darbību, ko vecāki kopā ar zīdaini veic, būtu vēlams iespēju robežās komentēt. Ļoti ieteicams dziedāt šūpuļdziesmas, lasīt pasakas. Valodas attīstīšanai ievērojama nozīme ir pasaku lasīšana, stāstīšana, pārrunāšana un atstāstīšana. Agrāk lielākā daļa bērnu prata stāstīt, tad tagad ir daudz bērnu, kuri pat skolā runā vienkāršos nepaplašinātos teikumus. Nepietiek ar to, ka tiek uzlikts disks ar pasaku, jo izpaliek runāšanas moments. Tikai klausoties nav tiešā saskarsme ar valodu. Nekautrēties dziedāt bērnam, jo viņš jau nevērtēs jūsu muzikālās prasmes. Bērns klausās skaņas. Kad bērns runā, pats sadzird savu pateikto skaņu. Ja bērnam ir fonā citas skaņas (radio, televizors), tas var ietekmēt skaņas saklausīšanu negatīvi. Klausīšanās prasmi vislabāk attīstās dabiskā vidē. Tāpēc, esot mājās, ieteicams vienu vai divas stundas dienā būt klusumā. Ejot pastaigā aicināt bērnu saklausīt dažādas skaņas, neatkarīgi no bērna vecuma (arī skolniekam). Jāvērš arī uzmanība uz bērna roku sīkās muskulatūras nodarbināšanu, jo arī tas ietekmē runu. Tās ir dažādas pirkstiņspēles. Papīra plēšana, darbošanās ar pogām, u.c. sīkām lietām.

Runas un valodas attīstības kritēriji jeb valodas kāpnes

Pats svarīgākais kritērijs ir runas attīstības dinamika. Vecākiem ieteicams iekārtot valodas kladi, kurā fiksē bērna pateiktos vārdus.

Viens gads – viens vārds (vārds, kas nozīmē ko konkrētu). Jāskatās arī, cik bērns saprot – “ņem”, “dod”, “drīkst”.

Divi gadi – maza frāze (pat tāda, ko saprot tikai vecāki vai tuvinieki). Šajā vecumā jāsaprot divas instrukcijas – “iedod man lelli, tētīm bumbu”.

Trīs gadi – bērns jau ir labs runātājs - ar apgalvojumiem un noliegumiem. Šajā vecumā bērns var neizrūnāt daudzas skaņas un skaņu mīkstinājumus.

Kopā mācīties krāsu nosaukumus, saklausīt un atpazīt burtus. Bērnam ir ļoti svarīga vizuālā informācija, ir svarīgi kopā ar bērnu veikt uzdevumus, kas attīsta dzirdi. Šim nolūkam var gatavot auduma gabaliņus, kam virsū uzšūti burtiņi, kā rezultātā bērns iemācās atšķirt, kurš ir pirmais burts, kurš pēdējais.

Ļoti daudz interesantu materiālu, kā attīstīt bērna valodu, prātu ir atrodami mājas lapā: www.dzene.com

Šajā laikā, kad klātienē ar speciālistiem nav iespējams tikties, iesaku daudz sarunāties un kopīgi rotaļāties un rezultāts neizpaliks.

Informāciju sagatavoja Smiltenes novada Izglītības pārvaldes logopēde Ārija Baumane